

ACC. N:R M. 16174:1-10.

Landskap: *Västergötland* Upptecknare: *Carl Eliasson, Lvenljunga*
Härad: *Kind* Berättare: " " "
Socken: *Redslared* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1963* Född år *1900* i *Redslared*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Räfsor och räfsning. s. 1-10.

LNF 120

14/6-63

Skriv endast på denna sida.

I.

ACC. N:R M. 16174:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Aug 120

Räfsning och Råfsor.

Benämning.

I Aockurna benämning (Aockurna tuktan) kallade man råfsor för Riva (Rivspinnar)

Skraftigare råfsor alltså benämndes vid hopläggning av lön kallades Stärkeriva eller Subbriva - Lättare råfsor kallades Kakeriva - Små dito kallades benriva.

När man råfsade kallades detta alltså katade. - Den tvinnade Aockurna råfsade kallades Kakesa - Manliga råfsare brukade använda den s. k. Subbriva, som gick före den tvinnade råfsstaven och subbrade ihop lön, eller grovkokade, som tog del nästan av lön, så tog råfsstaven det som fanns igen eller firråfsade. All subbrar av lön eller fyrråfsade. Man subbrade ihop lön i stora stängor, som man ihop del till stora stängor

II. Rifsor o rifsning.

ACC. N:R M. 16174:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Konstruktions.

Såu skafte användes reitke av borske,
gum eller fur — Skafrets längd 1.90-2 m.
Kluvit i nedre delen, fjälvarena trä-
klyper såu skafte kan ej föreskunnat
kan, möjligen ¹⁸⁹⁰ stället.

Såu kunde till rifsor användes
reitke av björk, ungefärligen 60 cm långt,
sagt bojt och jämbjörke. Skafte
och inrygget i kluvit med stamjärn
och järn med träpluggar (ej spik)
Pinnarna ungef. 7 cm långa, av hönn såu
långtäljda fur i tiden, numera svarade.

Pinnarnas antal kunde vara 16-18
hälva för dessa vara åtminstone för
det mesta reitke. När pinnarna vara
islagna i kluvit ska man av dem
jämna efter, de stark alltså inte upp
någon till över för kluvit.

Räppinnarna.

De sattes in till rikligt i renskel
med skapstret utom tuktade nigor
framme, så att de låg efter musken
och mycket som möjligt när köpsen
avvinkades. Stälpinna kan frakommit
ett i Tvedbygdens område, omkring 10 år.

Bögar av god stilkad började av-
rändas samtidigt med stälpinna.

Hundtäppan kan under ärens lopp
förändras på så sätt att den är mer
vilgjord än den var för den tiden.

Deponation. Råpsens ^{kan} man brukar
mila över från i tiden, avsåg en dygg
från av skapstret nedre delen in till tvoruden
kan man brukar mila. De gjavs e. s. k.
Pärkerisarna brukade man mila
över med tättjara, tvoruden och nedre
delen av skapstret.

Deformation.

Man brukade milt råpsen blå
Rasor förskedd ibland, de voro dock
ej visade för hand utan påstämp-
lade med något föremål. Men
gamla råpsor visades och, för
att bli tvillingar till utseendet.

Råpsor med utskänningar ha ej
vunnit vana. Ej heller fastställdes.
Olika slag av Råpsor

Two slag råpsor ha varit vana
än (hinderbyggen) nämligen gröna råpsor,
s. k. stärkeivon, och blåa ho med,
samt finna råpsor för kvinnfolk
för finskning, vida med klara skof.
Råpsor med bilar ha kommit till
på senare år. Råpsor för hinderbyggen sid
är okända.

V

ACC. N:R M. 16174:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Olika slag av räpior.

För omkring 45-50 år sedan kunde man lätt räpior till i kindskyggen, det var dock mest de välärgade av kinderna som kunde bestå sig med dessa på den tiden dyrbare kläskap. Utseendet på dessa räpior var ungefär detsamma då som nu, nutidens räpior är självtäckande, mera tillstolta samt försedda med vackra mönster, något som räporna för 50 år sen sakade och kan vara skillnaden. Man köpte dem till omkring halvtigen från Katiusholms hos Kullberg & Co. Dessa räpior var då som nu försedda med tjuga tygl och tjuga pinnar. För amerikanska räpior tyglade användes är okänt. Men man kan vilja beakta en räpior, det finnes massor av olika fabrikat.

Olika slag av Råpor.

Stäpårpor, dessa redskap ha använts
 till (tandskyddet) i ålder 15-20 år. De användes
 för att slämma ut långa Fackel till, även
 som fackel för när detta skall hängas
 till. Fackling, den som ej har detta redskap
 för bäst slämma det nytagna giset till
 tångarna när det skall hängas upp, det
 är ett till för tillståndet av det. För bär
^{släpp} alltså med till, men även även med
 Facklor. Råpor för Fackling, massfick
 råpsid mm. är till användning.

Träåpor - Tillverkning

För i tiden tillverkades dessa råpor
 till i Fickan av äldre personer som voro
 till Fickan, dessa handverkare
 brukade sedan bäst omkring sina råpor
 och säga ut dem till användning.

VII

ACC. N:R M. 16174:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUNDTräbjörnar, Tillverkning.

De träformmakare som funnos fören äro
numera borta, då de äro ha upphört
med tillverkningen. På förarna tillverkas
nu på snickarfabriken och tillhanda sålles
av handlären på platsen. De äldre trä-
formmakarna brukade förtom träbor
tillverka träbor, som användes mycket
före i tiden på landsbygden, men som nu
numera äro utbruk. De vrektyg som an-
vändes vid tillverkning av träbor före
i tiden var ett litet snickarsåg (fogor)
en borsel, en borevind med tillhörande
bor som passade att borra upp
pennbilen med samt en sk. bordskvar.
Allt laga sådana träbor gjordes nu
själv.

ACC. N:R M. 16174:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Inköp av råpsor.

En del råpsomakare vände sig
 omkring i Tuktens nord och öst
 råpsor på axeln. Som de sålde i gårdarna,
 en och annan tillverkare stod på
 marknaderna och bjöd ut sina
 råpsor. Allt man köpte en ny råpsa
 var ämnet ^{är} ej oviktigt, det gjordes
 till och till byta sådana dem. Bröt man
 tyvude på en råpsa fick ^{man} försöka
 göra till nytt själ, annars finnes
 nya tyvud till råpa även färdiga
 pinser. Råpsorna som numera finnes
 hos handlarna äro i regel tillverkade på
 svenskfabriker.

Keuften all råpsa.

All råpsa var ett kvinnfolksgöra
det var nämligen inget särskilt tungt
arbete. Vid konfirmationsåldern brukade
flickorna börja läsa smitt. En del
råpseskor var mycket förfärdiga, det
var olika hos olika kvinnor folk. Skops-
byggdens kvinnor var mera skicklige
all råpsa än stättbyggdens. I skopsbygden
fick man använda handräpsen mycket
mera än på stättbygden där man an-
vände testräpsen mera, man frände
på så sätt upp sig i skopsbygden.

Man kunde störa kvar på råpseskorerna,
kon måste kunna råpsa både fört och
vilt. Råpsningen ansågs ej vara särskilt
avstämmande. För att skydda händerna
använde man stensan skinnhandskar.

Räpsans användning.

Räpsaskan användes oftast en och samma räpsa jämt. Hade arbetsgivaren dåliga räpsor använde man egen räpsa. På vintern brukade man föra i tiden räpsa hem i slittenmarken, på ångmarken där såg vi ofta bjåk, där brukade såvälso två och bjåkris, det kallades all kösja eller kösja. Vanliga räpsor användes samt utfördes av kvinnorna. Detta arbete upptogs för ca. 12-15 år sen, numera kommer man ej med sådant arbete.

Förbrukning av räpsan.

Den räpsan ej användes förnades den i redskapen utplagd på därför avsedda tufflor.